

Ieskats ar molekulārās ģenētikas metodēm iegūto brūnā lāča populācijas datu novērtējumā 2025.gadā

Guna Bagrade un Meta Ruņģe

un LVMI "Silava" projekta "Lāču monitorings 2023.-2025.gadā" grupa

Pētījuma pasūtītājs – Dabas aizsardzības pārvalde (Nr. 7.7/417/2023)

<https://www.silava.lv/petnieciba/aktive-petijumi/lacu-monitorings-2023-2025>

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Foto: G.Bagrade

Mati

Foto: A.Šmits

Siekalas

Latitude: 56.824738
Longitude: 26.433367
Elevation: 111.31±93 m
Accuracy: 4.0 m
Time: 22-03-2024 12:39
Note: Kuja, "Pagalmīni"

Foto: A.Stepanova

Ekskrementi

Svaigi pēdu nospiedumi (e-DNS)

Latitude: 57.025329
Longitude: 26.856105
Elevation: 100.4±96 m
Accuracy: 251.5 m
Time: 08-05-2024 15:38
Note: Lāča pēda 15cm Lubānā 08.05.24 uz Aizkraukles ielas

Foto: A.Ornicāns

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

celms

dzelonštieple

lāča ožu piesaistošs šķidrums

slēpņa kamera

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Foto: J.Ozoliņš

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

454		M	716	84T	T	lācis	02.05.2024	2	5	2024	Vilkenes
455		M	717	84T	T	lācis	02.05.2024	2	5	2024	Vilkenes
456		M	718	85M	M	lācis	02.05.2024	2	5	2024	Vilkenes
457		M	719	85M	M	lācis	02.05.2024	2	5	2024	Vilkenes
459	459.1	M	692	89T	T	lācis	29.04.2024	29	4	2024	Mētrienas
471		M	704			lācis	16.05.2024	16	5	2024	Korģene
472		M	705			nav lācis	21.05.2024	21	5	2024	Vilkenes
473		M	706			nav DNS	21.05.2024	21	5	2024	Vilkenes
474		M	707			nav DNS	21.05.2024	21	5	2024	Vilkenes
485		M	736	92T	T	lācis	22.05.2024	22	5	2024	Sējas
486	486.1	M	730	76T	T	lācis	15.07.2024	15	7	2024	Lazdonas
488	488.1	M	733	91T	T		18.07.2024	18	7	2024	Nagļu
494		M	767	7M	M	lācis	17.09.2024	17	9	2024	Salacgrīvas

Foto: J. Ozoliņš

Lācis

Meža cūka

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Apsekojumi 1x2 nedēļās, lamatu darbība (ar lielāku iespēju iegūt paraugus) aprīlis – maijs un septembris – novembris; ar mazāku iespējamību paraugu ievākšanā vasaras mēnešos, kad dabā ir barības bagātība. Apsekot matu lamatu tuvāko apkārtni – pēdu nospiedumi, ekskrementi.

+

Kopumā efektīva matu paraugu iegūšanai

-

Mazs populācijas blīvums Latvijas teritorijā

Lielas individuālās teritorijas

Barības pārpilnība vasaras-rudens sezonā

Cilvēka radītie traucējumi

Ožu saistošais šķidrums

Neliels uzstādīto matu lamatu skaits

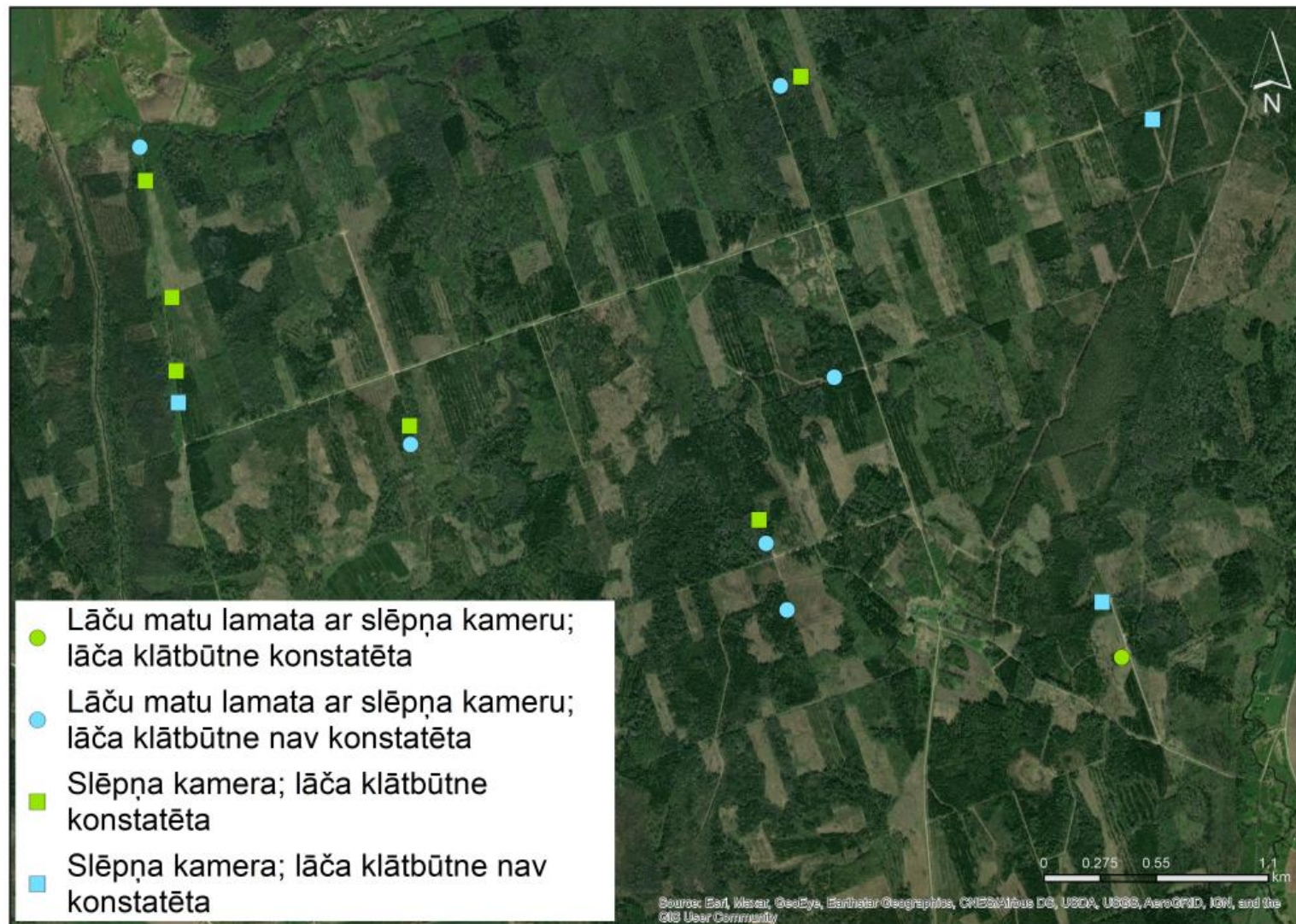
Lāči mācās/atceras!

2025. gadā ievākti **6 matu paraugi**,
kuru ne-piederību lācim apstiprina gan kameras dati,
gan arī ģenētiskās analīzes

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Matu lamatas

Paldies
SIA "Rīgas meži",
Katrīnas mežniecībai!

Karte: G. Done

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Fona monitorings un gadījuma situācijas – svaigu pēdu uztriepes

588		e-DNS				nav DNS	13.05.2025	13	5	2025	Vilķenes	fona monitorings	F
591		e-DNS				nav DNS	17.05.2025	17	5	2025	Ļaudonas	gadījuma ziņa	I
592		e-DNS				nav DNS	17.05.2025	17	5	2025	Ļaudonas	gadījuma ziņa	I
599	599.6	e-DNS	880	111T	T		03.06.2025	3	6	2025	Brīvēznieku	dravas postījums	I
599	599.7	e-DNS					03.06.2025	3	6	2025	Brīvēznieku	dravas postījums	I
599	599.8	e-DNS					03.06.2025	3	6	2025	Brīvēznieku	dravas postījums	I

ievākti 3 paraugi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – ekskrementi

566	566.1	ekskrementi	838	111T	T	lācis		29.03.2025	1	4	2025	Liepupes	gadījuma ziņa	F
609		ekskrementi	918	106M	M?	lācis		11.09.2025	11	9	2025	Vilķenes	gadījuma ziņa	F
611		ekskrementi			M	lācis	izslēgts no	21.09.2025	21	9	2025	Jērcēnu	gadījuma ziņa	F
614		ekskrementi	969	103M	M	lācis		24.09.2025	24	9	2025	Mazsalacas	gadījuma ziņa	F
615		ekskrementi	970	68M	M	lācis		09.10.2025	9	10	2025	Vilķenes	gadījuma ziņa	F
650		ekskrementi		102M	M			17.10.2025	17	10	2025	Naukšēnu	gadījuma ziņa	F
656	656.1	ekskrementi	1001	113T	T	lācis		13.11.2025	13	11	2025	Murmastienes	gadījuma ziņa	G
656	656.2	ekskrementi	1002	113T	T	lācis		19.11.2025	19	11	2025	Murmastienes	gadījuma ziņa	G

ievākti 24 paraugi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – dzīvnieku barotavas

Foto: D. Pilāte

Foto: A. Stepanova

Powered by NoteCam

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas – ruļļu bojājumi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas - migas

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Gadījuma situācijas

Iespējama ikvienam, kam savu darba uzdevumu un/vai aktivitāšu dabā specifikas dēļ pastāv iespēja atrast brūnā lāča ģenētisko materiālu saturošus paraugus. Aktuāli - visā lāču aktīvās darbošanās periodā.

+

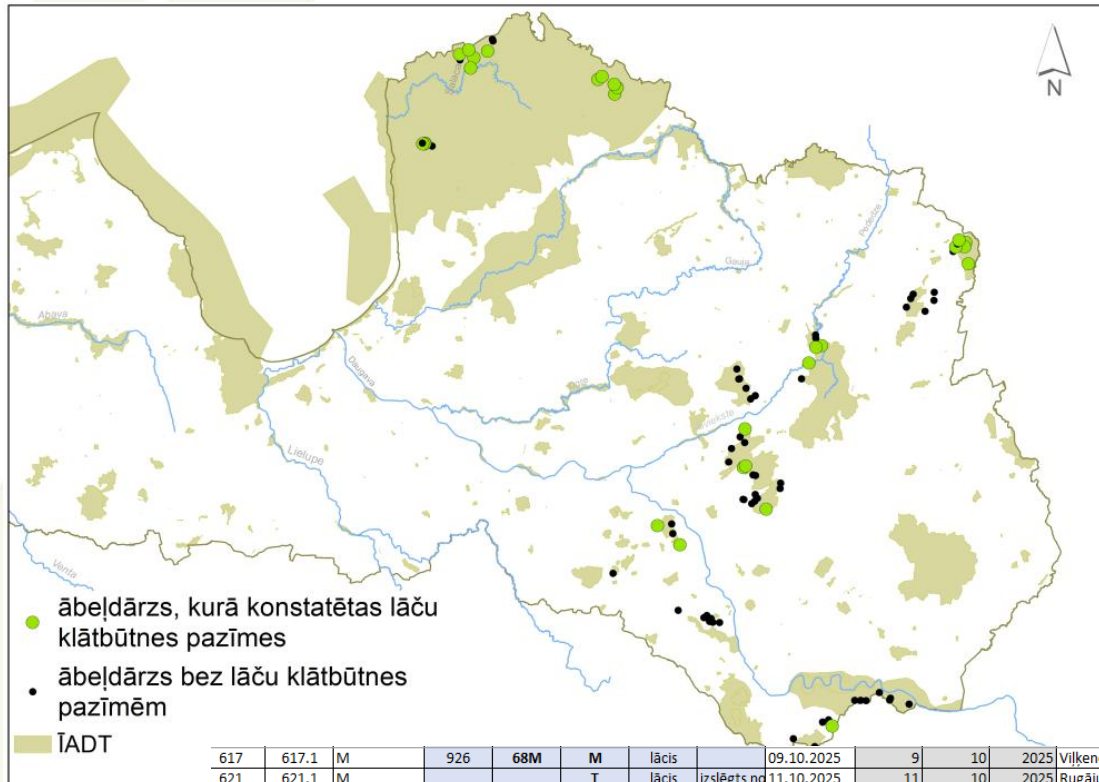
Kopumā efektīva dažādu paraugu iegūšanai
Latvijā ir vēl daudz ieinteresētu un atsaucīgu cilvēku – **paldies liels visiem par gadījuma ziņu iesūtīšanu un vēl lielāks paldies par ievāktajiem paraugiem!**

-

Nav pilnīga informācija par gadījumu (trūkst visbiežāk koordinātes)

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Ābeļdārzi

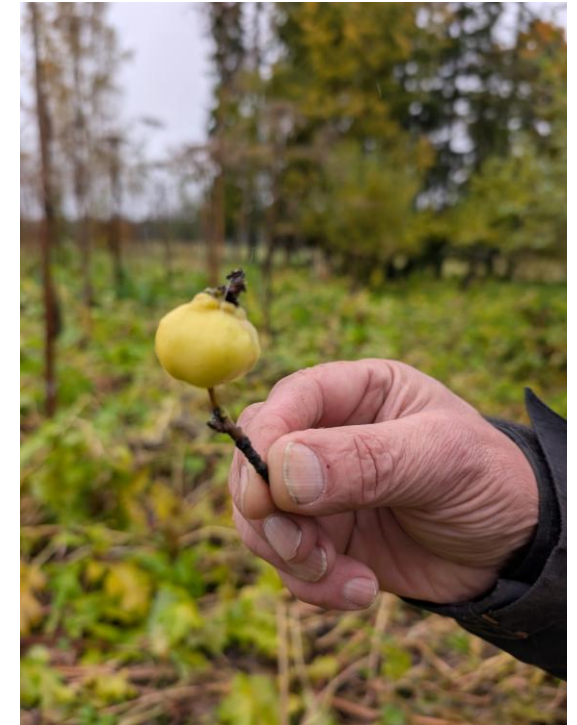

Karte: G. Donā

617	617.1	M	926	68M	M	lācis	izslēgts no	09.10.2025	9	10	2025	Vilkenes	ābeļdārzu apsekojums	F
621	621.1	M			T	lācis	izslēgts no	11.10.2025	11	10	2025	Rugāju	ābeļdārzu apsekojums	F
621	621.2	M	934	42T	T			11.10.2025	11	10	2025	Rugāju	ābeļdārzu apsekojums	F
621	621.3	M	935	109T	T	lācis		11.10.2025	11	10	2025	Rugāju	ābeļdārzu apsekojums	F
621	621.8	M	940	64T	T	lācis		11.10.2025	11	10	2025	Rugāju	ābeļdārzu apsekojums	F
621	621.9	M	941	64T	T			11.10.2025	11	10	2025	Rugāju	ābeļdārzu apsekojums	F
621	621.11	M			T	lācis	izslēgts no	11.10.2025	11	10	2025	Rugāju	ābeļdārzu apsekojums	F
624	624.3	M	948	77T	T			13.10.2025	13	10	2025	Vecumu	ābeļdārzu apsekojums	F
625	625.1	M	949	77T	T			13.10.2025	13	10	2025	Vecumu	ābeļdārzu apsekojums	F
625	625.2	M			T	lācis	izslēgts no	13.10.2025	13	10	2025	Vecumu	ābeļdārzu apsekojums	F
625	625.3	M	951	77T	T	lācis		13.10.2025	13	10	2025	Vecumu	ābeļdārzu apsekojums	F
627		M	953	77T	T	lācis		13.10.2025	13	10	2025	Žiguru	ābeļdārzu apsekojums	F
628	628.2	M	955	77T	T	lācis		13.10.2025	13	10	2025	Žiguru	ābeļdārzu apsekojums	F
629		M	960	101T	T	lācis		15.10.2025	15	10	2025	Dignājas	ābeļdārzu apsekojums	F
639		ekskrementi	979	104M	M	lācis		21.10.2025	21	10	2025	Ērgemes	ābeļdārzu apsekojums	I
640		ekskrementi	980	107T	T	lācis	iespējams	21.10.2025	21	10	2025	Ērgemes	ābeļdārzu apsekojums	I
641		ekskrementi	981	108M	M	lācis	iespējams	21.10.2025	21	10	2025	Ērgemes	ābeļdārzu apsekojums	I
646		M			M	lācis	izslēgts no	21.10.2025	21	10	2025	Naukšēnu	ābeļdārzu apsekojums	I
648		ekskrementi			M	lācis	izslēgts no	21.10.2025	21	10	2025	Naukšēnu	ābeļdārzu apsekojums	I

Mati

Ekskrementi

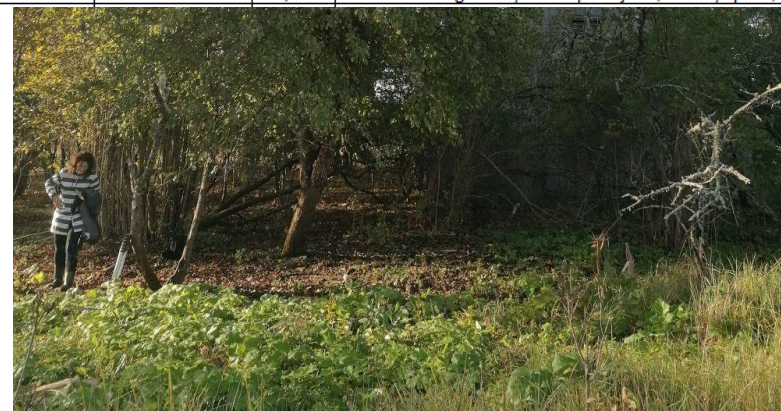
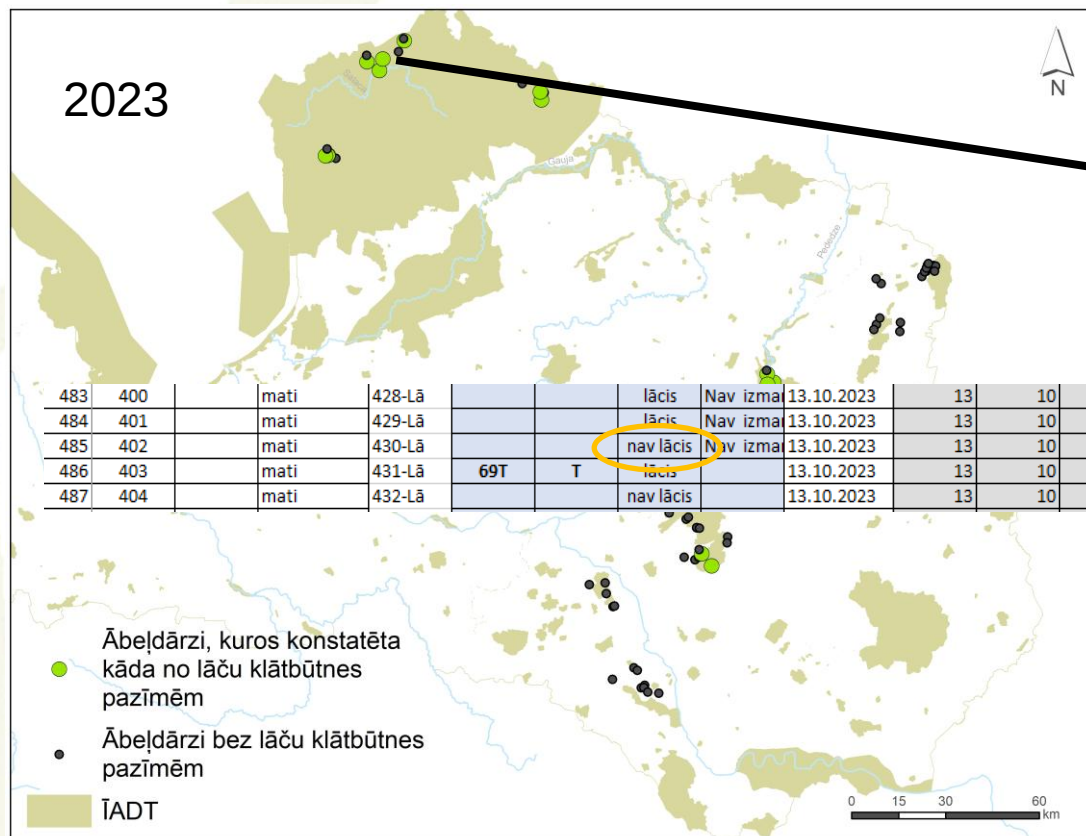

2025. gadā ievākti 42 matu paraugi un 5 ekskrementu paraugi

42T, 64T, 68M, 77T, 101T, 104M, 107T, 108M, 109T

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

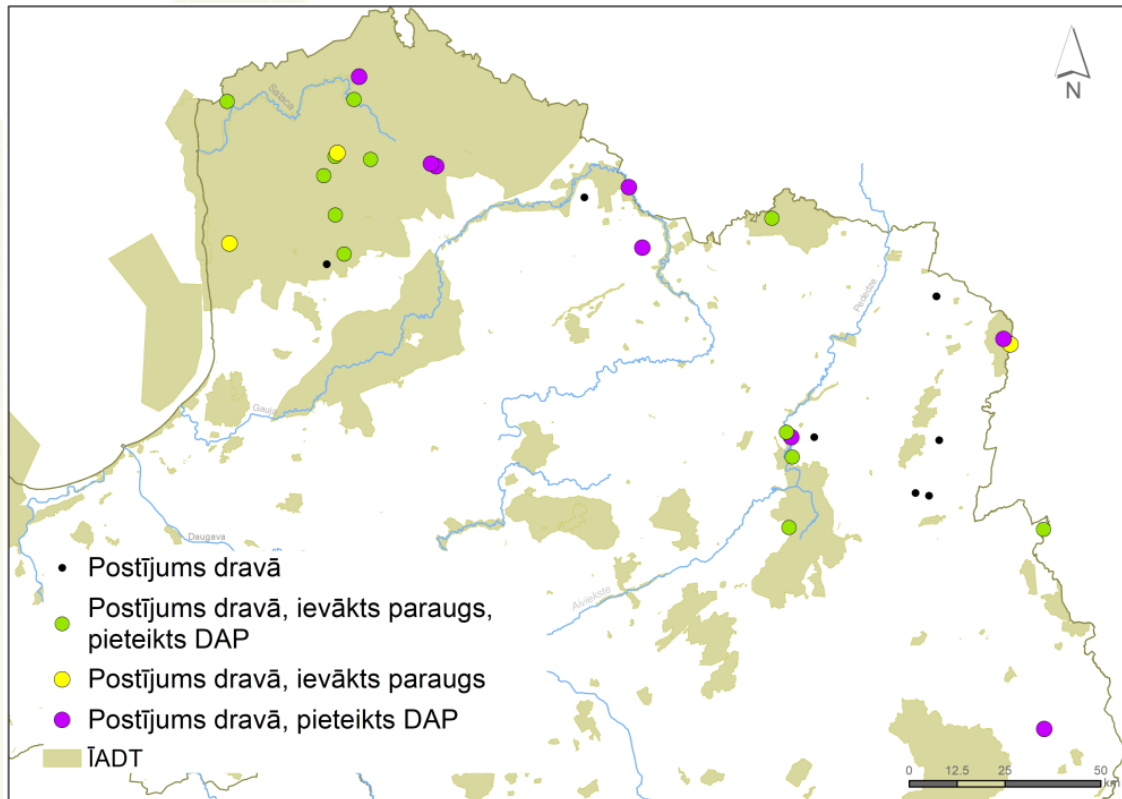
Ābeļdārzi

Ģenētisko materiālu saturošie paraugi

Dravu postījumi

Mati

2025 gadā ievākti **matu (11),
ekskrementu (17), siekalu (5)
un e-DNS (3)** paraugi

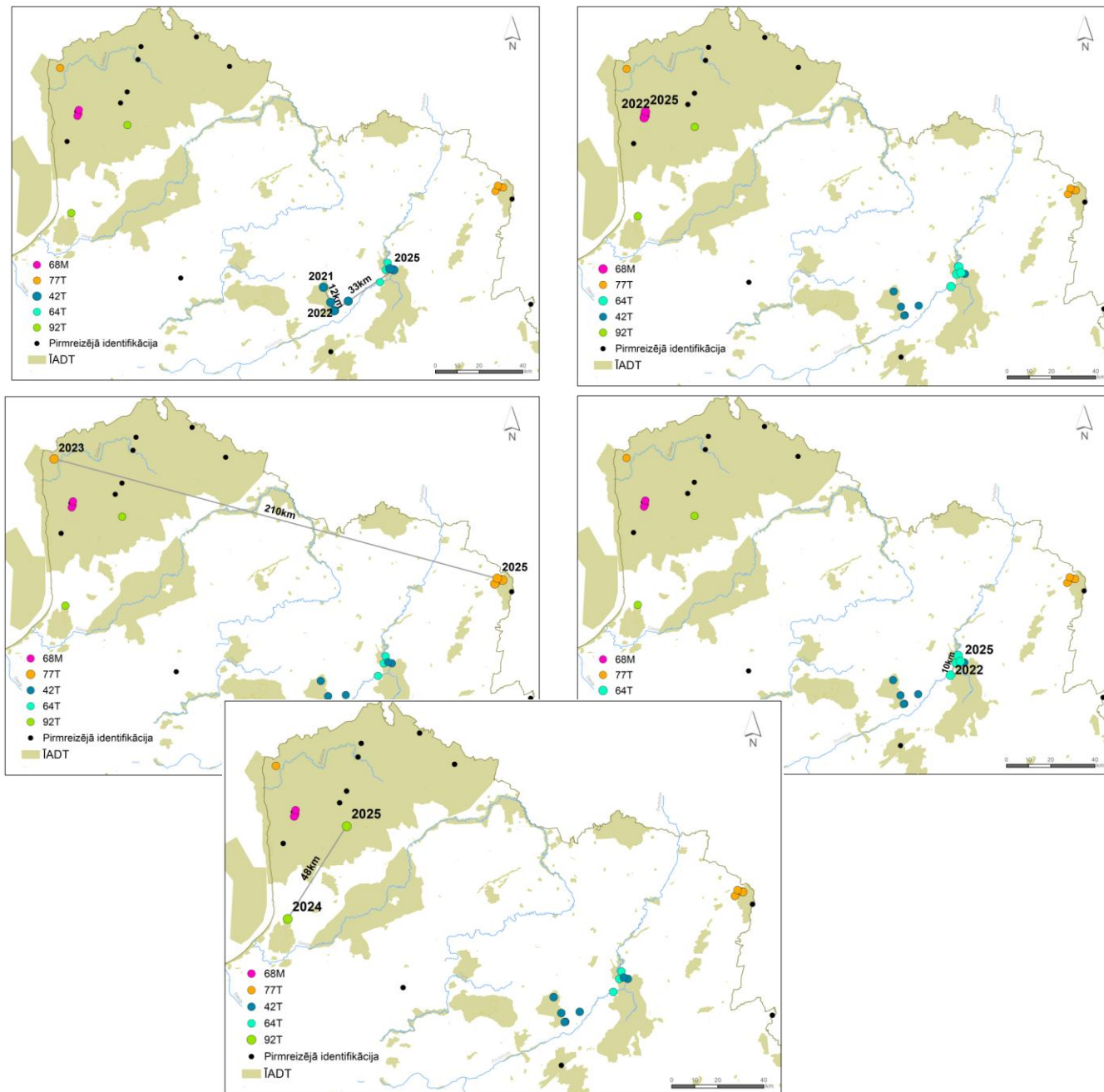
Ekskrementi

e-DNS

**64T, 92T, 100T, 111T, 112T,
105N**

Siekalas

573		M	845	64T	T	lācis	17.04.2025	17	4	2025	Rugāju	dravas postījums	F/E
574		M	846	64T	T	lācis	17.04.2025	17	4	2025	Rugāju	dravas postījums	F/E
580		ekskrementi			M?	lācis	izslēgts no	29	4	2025	Jaunlaicenes	dravas postījums	F
583		vasks	849	105N	neizdevās	lācis	08.05.2025	8	5	2025	Vecumu	dravas postījums	F
596		M	645	112T	T		27.05.2025	27	5	2025	Alojas	dravas postījums	I
598	598.1	ekskrementi	899	111T	T		02.06.2025	2	6	2025	Brīzemnieku	dravas postījums	I
598	598.2	ekskrementi	900	111T	T		02.06.2025	2	6	2025	Brīzemnieku	dravas postījums	I
599	599.1	ekskrementi	901	111T	T		03.06.2025	3	6	2025	Brīzemnieku	dravas postījums	I
599	599.2	ekskrementi	902	111T	T		03.06.2025	3	6	2025	Brīzemnieku	dravas postījums	I
599	599.3	M	875	111T	T		03.06.2025	3	6	2025	Brīzemnieku	dravas postījums	I
599	599.5	siekalas	878	111T	T		03.06.2025	3	6	2025	Brīzemnieku	dravas postījums	I
599	599.6	e-DNS	880	111T	T		03.06.2025	3	6	2025	Brīzemnieku	dravas postījums	I
601	601.1	M	894	112T	T		12.06.2025	12	6	2025	Mazsalacas	dravas postījums	
601	601.3	M	895	112T	T		14.06.2025	14	6	2025	Mazsalacas	dravas postījums	
601	601.4	M	896	112T	T		12.06.2025	12	6	2025	Mazsalacas	dravas postījums	
604		M	905	92T	T	lācis	26.06.2025	26	6	2025	Dikļu	dravas postījums	F
606		M	912	100T	T	lācis	18.07.2025	18	7	2025	Golišēvas	dravas postījums	F
649		ekskrementi			T	lācis	izslēgts no	13	10	2025	Umurgas	dravas postījums	I

42T: ābeļdārzs, drava – 21., 22. gadā, fona monitorings, ābeļdārzs – 25.gadā

64T: ābeļdārzs – 22. gadā, drava, ābeļdārzs – 25.gadā

68M: matu lamatas – 22. gadā, gadījuma ziņa, ābeļdārzs – 25.gadā, attālums 2km

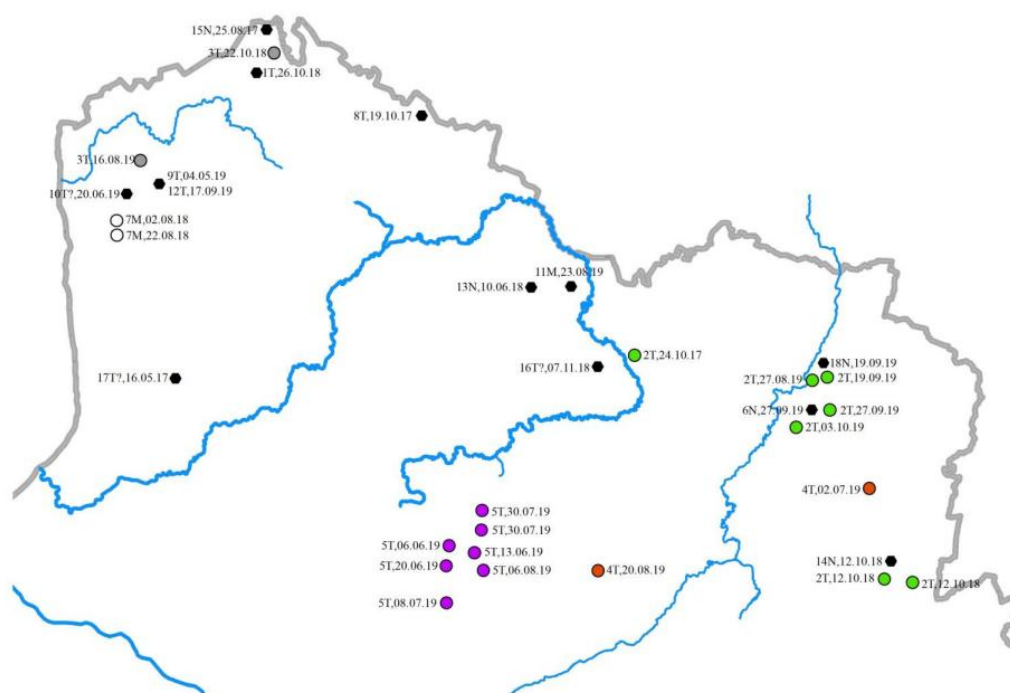
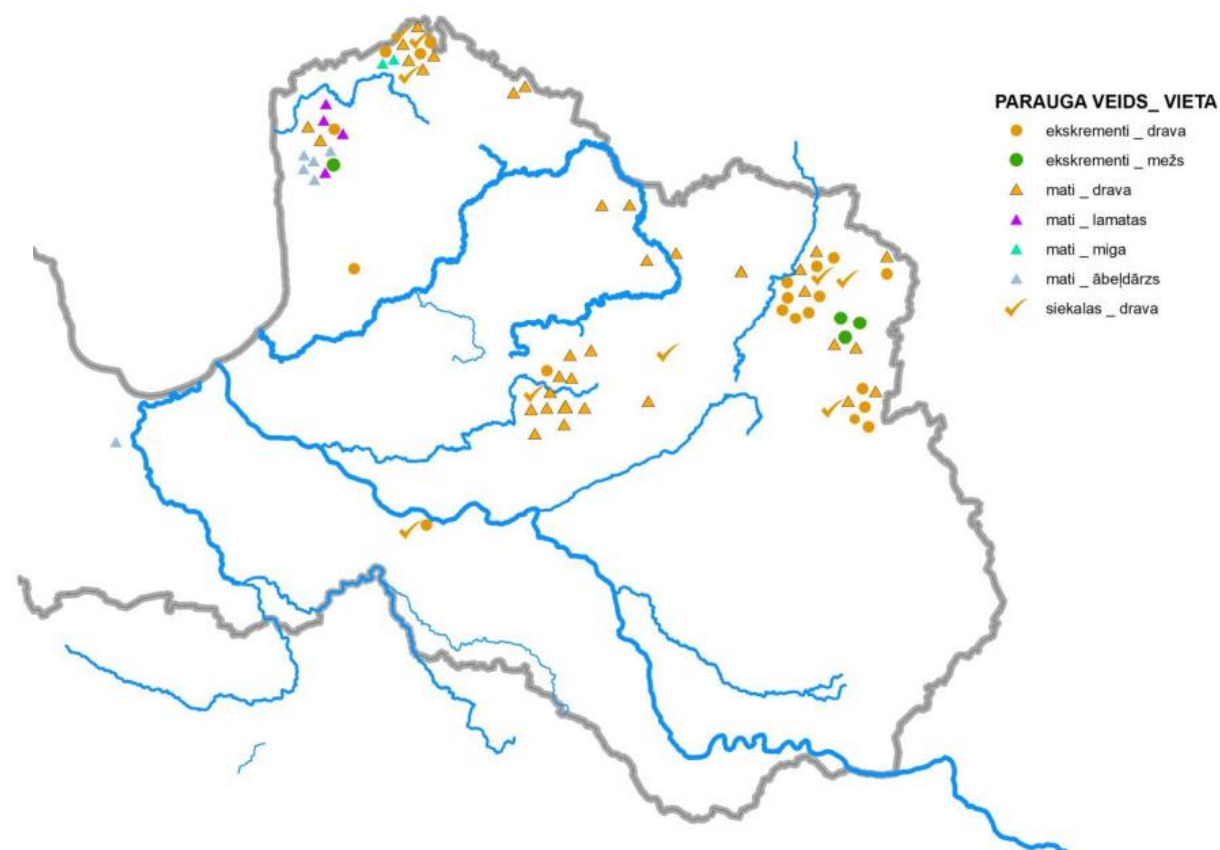
77T: dzīvnieku piebarošanas vieta – 22. gadā, ābeļdārzs – 25.gadā

92T: gadījuma ziņa – 22. gadā, drava – 25.gadā

2023. gads: 14 (11 savvaļā); 3 jau no iepriekš identificētajiem
 2024. gads: 18; 2 jau no iepriekš identificētajiem
 2025. gads: 19; 5 jau no iepriekš identificētajiem

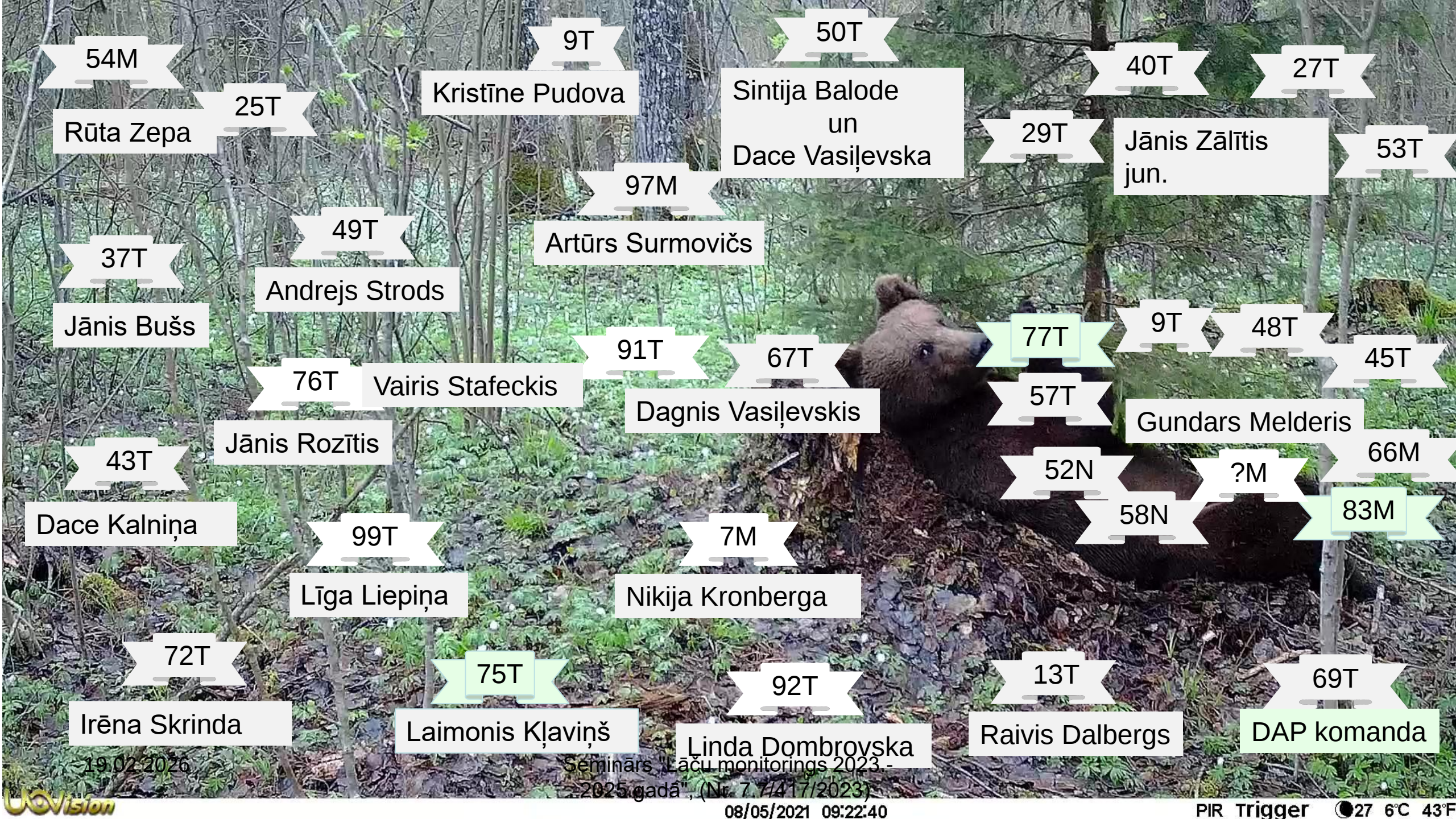
is. iegūto lāča DNS paraugu veidi un to iegūšanas vietas

novērojumu vietās punktu izvietojums kartē pielāgots noformējuma vajadzībām

Paraugu ievākšanas inventārs un uzglabāšana līdz nogādei laboratorijā

- Lineāls
- Plastikāta maisiņi ar noslēdzamu atveri
- Papīra maisiņi
- Trauciņi ar silikagēla granulām
- Kociņi ar vates tamponu
- Eppendorfa stobriņi ar vāciņu
- Destilēts vai dzeramais (svaigs) ūdens
- Vienreizlietojamie cimdi
- Lupa
- Elektriskais lukturītis
- Markieris
- GPS ierīce vai viedtālrunis ar GPS funkciju

54M

9T

50T

40T

27T

25T

Kristīne Pudova

Sintija Balode
un
Dace Vasīļevska

29T

Jānis Zālītis
jun.

53T

97M

Artūrs Surmovičs

49T

Andrejs Strods

37T

Jānis Bušs

91T

67T

77T

9T

48T

45T

76T

Vairis Stafeckis

Dagnis Vasīļevskis

57T

Gundars Melderis

43T

Jānis Rozītis

66M

Dace Kalniņa

52N

?M

83M

99T

7M

58N

Līga Liepiņa

Nikija Kronberga

72T

75T

92T

13T

69T

Irēna Skrinda

Laimonis Kļaviņš

Linda Dombrovska

Raivis Dalbergs

DAP komanda

19.02.2026

Seminārs "Lāču monitorings 2023 -
2025.gadā", (Nr. 7.7/417/2023)

08/05/2021 09:22:40

PIR Trigger

27 6°C 43°F

99T

Līga Liepiņa

LVMI Silava

42T, 103T, 109T

64T

Ete Milaševiča

68M

LVMI Silava

102M

Jānis Paukšēns

Rolans Krevics

Digna Pilāte

104M, 107T, 108M

Aivars Ornicāns

Jānis Ozoliņš

Jānis Ozoliņš

77T

9T

48T

45T

92T

Linda Dombrovska

112T

Kārlis Rusmanis

57T

Gundars Melderis

66M

52N

?M

83M

58N

Alda Stepanova

111T

Kristīne Pudova

100T, 113T

Dagnis Vasiļevskis

110T

19.02.2026

Seminārs "Lāču monitorings 2023-2025.gadā", (Nr. 7.1/417/2023)

08/05/2021 09:22:40

PIR Trigger 27 6°C 43°F

Liels paldies par to, ka dalījāties ar mums par lāču gadījuma novērojumiem 2024. gadā:

Artis Ancēns, Guntis Zīlīte, Rūta Zepa, Uģis Irbe, Kārlis Rusmanis, Armands Plūmanis, Kristīne Pudova, Gundars Melderis, Ģirts Razma, Dagnis Vasiļevskis, Jānis Ence, Valērijs Vasiļjevs, Mārtiņš Blaus, Jānis Paukšēns, Mārtiņš Puriņš, Aigars Jansons, Aldis Šņore, Aleksandrs Stepīņš, Sanita Putna, Edgars Zeidmanis, Valdis Čečiņš, Laura Ķēniņa, Edgars Mucenieks, Kārlis Ārends, Uldis Gaugers, Rolands Krevics, Māris Žviriņš, Rinalds Rozenbergs, Roberts Blūms, Almants Vagars, Jānis Jirgens, Aleksandrs Stepanovs, Mārtiņš Puriņš, Vairis Stafeckis, Kristīne Capkovska, Māris Baumanis, Mārtiņš Putniņš, Gatis Eriņš, Uģis Bergmanis, Didzis Ješkins, Jānis Berkolds, Uldis Puriņš, Artis Almanis, Ilmārs Bārbals, Aivars Liepkalns, Intars Kirilovs, Māris Celms, Normunds Vilmanis, Kaspars Bogomols, Sintija Balode, Artis Strods, Ivita Segliņa, Gerda Grīse, Kristaps Vilks, Krišjānis Rozītis, Mednieku biedrība "Sābri", Zaiga Rubene, Ivars Upmalis, Diāna Meiere, Gunta Bizika, Emīlija Ligere un Ete Milaševiča.

Valsts robežsardze:

- Viļakas pārvaldes, VIP Robežkontroles un imigrācijas kontroles dienests, kapteine Marina Upīte,
- Ludzas pārvaldes, LUP Robežkontroles un imigrācijas kontroles dienests, kapteinis Sergejs Vekšins,
- Daugavpils pārvaldes, DAP Robežkontroles un imigrācijas kontroles dienests kapteinis Valdis Bernatovičs, Silenes RSN priekšnieks pulkvežleitnants Aleksandrs Sokolovs, Kaplavas RSN priekšnieks pulkvežleitnants Arvīds Beinarovičs, Šķaunes RSN priekšnieks pulkvežleitnants Aleksejs Isakovs.

Dabasdati.lv un mobilās lietotnes Mednis, un FB «Lāču izplatība Latvijā» datu sniedzēji

Dabas aizsardzības pārvalde, Valsts meža dienests, Rīgas meži, Katrīnas mežniecība